

Аннотация

Нигерия, өзінің бай мәдени әртүрлілігімен және этникалық көптігімен сипатталатын ұлт, 250-ден астам этникалық топтарды қамтиды, саяси ландшафтта Хауса-Фулани, Йоруба және Игбо сияқты негізгі үш тайпа бар. Бұл диссертация Нигерияның мемлекеттік басқару жүйесіндегі тайпалық қатынастардың кең тараған рөлін зерттейді, тайпалық бірлестіктердің басқаруды, саясатты қалыптастыруды, мемлекеттік қызмет көрсетуді және ұлттық интеграцияны қалай қалыптастыратынын сыни тұрғыдан қарастырады. Зерттеу Нигериядағы трайбализм мен мемлекеттік басқарудың қиылысуын талдайды, оның тарихи тамырларын, қазіргі заманғы көріністерін және тиімді басқару үшін ықтимал салдарын зерттейді.

Зерттеудің негізі

Трайбализм көбінесе мәдени маркер ретінде қарастырылғанымен, Нигерияның саяси және әкімшілік жүйелеріне терең әсер етеді. Отаршылдық дәуірден бастап, британдық саясат әкімшілік ыңғайлы болу үшін этникалық бөліністерді пайдаланған кезде, тайпалар Нигерияның басқару құрылымдарының құрылымына енген. Елдің ұлттық бірлік пен федерализмге ресми берілгендігіне қарамастан, тайпалық қатынастар ресурстарды бөлуге, саяси тағайындауларға және қоғамдық институттардың жұмысына әсер етуді жалғастыруда.

Бұл диссертация Нигерияның тайпалық қатынастары мемлекеттік сектордың тиімсіздігі, сыбайлас жемқорлық және біркелкі емес даму проблемаларына қалай ықпал ететінін түсіну қажеттілігімен негізделген. Ол тайпалық адалдықтардың меритократия және инклюзивтілік қағидаттарына қайшы келетін дәрежесін сұрайды, Нигерия сияқты көп этникалық қоғамда мұндай жүйенің тұрақтылығы туралы сыни сұрақтарды тудырады.

Зерттеудің мақсаттары

Бұл зерттеудің негізгі мақсаты - Нигерияның мемлекеттік басқару қызметінің жұмысы мен нәтижелерін қалыптастырудағы тайпалық қатынастардың рөлін сыни тұрғыдан бағалау. Атап айтқанда, диссертация мыналарға ұмтылады:

1. Нигерияның басқару құрылымдарындағы, әсіресе отаршылдық және отаршылдықтан кейінгі кезеңдердегі рушылдықтың тарихи эволюциясын қарастырыңыз.
2. Рулық қатынастардың жалдау, жоғарылату және шешім қабылдау процестеріне, сондай-ақ Нигерияның мемлекеттік секторындағы ресурстарды бөлуге әсерін талдаңыз.
3. Трайбализмнің білім, денсаулық сақтау және инфрақұрылымды қоса алғанда, қоғамдық ресурстарды бөлуге қалай әсер ететінін зерттеңіз.
4. Трайбализмнің Нигериядағы ұлттық интеграция, бейбітшілік орнату және саяси тұрақтылық үшін салдарын зерттеңіз.
5. Басқару мен даму нәтижелерін жақсарту үшін тайпалық қатынастардың мемлекеттік басқаруға теріс әсерін азайту стратегияларын ұсыну.

Зерттеу объектісі мен пәні

Зерттеу нысаны: Нигерияның мемлекеттік басқару жүйесі

Зерттеу пәні: Тайпа қатынасының рөлі

Бүкіл зерттеудегі айнымалылар мен мүмкіндіктер мыналардан тұруы керек:

Тайпа: Бұл Нигерияның кіші тайпалары мен этникалық топтарын білдіреді (Демек Нигерияда екеуі де бар)

Мұндағы мемлекеттік басқару мынаны білдіреді: Ұлттық үкімет, адам ресурстары, тайпалық институттар немесе тайпалық құрамға қатысты институттар, штат парламенті. Федералдық және штаттық және жергілікті басқару. Федералдық сипат, қоғамдық және саяси институттар Саяси партиялар және мемлекеттік қызмет көрсету.

Мұндағы тайпалық қатынастар мынаны білдіреді: Тайпалық қатынастарға қатысты, Экономикалық, ресурстарды бөлу, әділдікті қабылдау, тайпа аралық институттар мен саясаттар, тайпалық қатынас арқылы отарлау тарихы, саяси шешім қабылдаудағы тайпалық өкілдік, әділдік пен теңдікті қабылдау, әлеуметтік-экономикалық әсер ету, никелік сайлауға әсер ету ерекшеліктері. тайпалық ықпал. Институционалдық негіз және кемсітушілікке қарсы саясат. Тайпалық көзқарасты азайтуға бағытталған қолданыстағы саясатты зерттеу. Тайпааралық қатынастар және жанжалдарды басқару. Тайпааралық қақтығыстарды талдау және олардың мемлекеттік басқаруға әсері.

Әдіс және әдістеме

Бұл диссертация Нигерияның мемлекеттік басқаруындағы тайпалық қатынастардың рөлін жан-жақты талдау үшін сапалы және сандық зерттеу әдістерін біріктіретін аралас әдістерді қолданады. Зерттеу негізгі және қосымша дереккөздерден, соның ішінде мемлекеттік құжаттардан, саяси есептерден, бар әдебиеттерден және Нигерияның мемлекеттік басқаруы мен трайбализміне қатысты жарияланған материалдардан алынған. Бұл көп дереккөзді тәсіл тайпалық бірлестіктердің басқаруға, саясатты жүзеге асыруға және бюрократиялық тиімділікке қалай әсер ететінін жан-жақты түсінуді қамтамасыз етеді.

Нигериядағы тайпалық динамика мен мемлекеттік басқару арасындағы өзара әрекеттесуді терең зерттеуді қамтамасыз ету үшін жағдайды зерттеу әдісі қабылданған. Кейс-стади тәсілі этникалық сәйкестікке байланысты пайда болуы мүмкін фаворитизм, непотизм және әкімшілік тиімсіздік үлгілеріне жарық түсіре отырып, үкіметтік институттардағы рулық ықпалдың нақты жағдайларын егжей-тегжейлі талдауға мүмкіндік береді. 2023 жылғы Нигериядағы таңдалған президенттік сайлаудың жағдайлық зерттеулері, нәтижелер Нигериядағы басқаруға әсер ететін кеңірек тенденцияларды көрсетеді, әсіресе тайпаларға қатысты.

Сонымен қатар, этнографиялық әдістер Нигерияның тайпалық қатынасындағы адамдардың өмірлік тәжірибесін түсіру үшін тікелей бақылау арқылы енгізілді. Атап айтқанда, Нигериядағы Ұлттық жастарға қызмет көрсету корпусына (NYSC) қатысу арқылы (2024). Көп тайпалы ортаға ену және әртүрлі этникалық ортадан шыққан мемлекеттік қызметкерлер мен азаматтық тұлғалардың өзара әрекеттесуін бақылай отырып, зерттеу тайпалық бірлестіктер әкімшілік шешімдерді, жұмыс орнының динамикасын және топаралық қатынастарды қалай

қалыптастыратыны туралы нақты түсінік береді. Этнографиялық деректер ресми жазбаларда оңай көрінбейтін бейресми құрылымдарды, мәдени тәжірибелерді және жасырын көзқарастарды ашу арқылы сапалы талдауды байытады.

Сапалық зерттеулерді толықтыру үшін негізгі және кіші тайпаларды білдіретін Нигерия азаматтары арасында сауалнама жүргізілді. Сауалнама Нигерияның мемлекеттік басқаруындағы трайбализм туралы қоғамдық қабылдауды, оның көпшіл қоғамға әсерін және оның мемлекеттік қызметтің тиімділігі мен әділдігіне салдарын сандық түрде бағалайды. Статистикалық тенденцияларды талдау және оларды сапалы нәтижелермен салыстыру арқылы зерттеу этникалық әртүрліліктің басқару нәтижелеріне қалай әсер ететінін жалпы тұтас бағалауды қамтамасыз етеді.

Кейс-стади талдауын, этнографиялық бақылауды және сандық сауалнаманы қамтитын осы біріктірілген әдістемелік база арқылы бұл диссертация тайпалық байланыстардың Нигерияның мемлекеттік басқару және басқару құрылымдарына қалай әсер ететіні туралы жан-жақты және дәлелді түсінікті ұсынуға тырысады.

Нақты теориялық негіз

Зерттеу көптеген африкалық елдердегі, соның ішінде Нигериядағы ресми саяси институттар меценат-клиент қатынастарының бейресми жүйелерімен және Нигерияның мемлекеттік басқару жүйесі мен саяси экономия теориясында болғаны белгілі болған «Пребендализм» теориясымен қатар өмір сүретінін тұжырымдайтын (Көптік қоғам) теориялық негізіне негізделген. Трайбализм, бұл тұрғыда, элита саяси адалдыққа айырбас ретінде өздерінің этникалық топтарына мемлекеттік ресурстарды бөлу арқылы билікті сақтайтын механизмге айналады. Сонымен қатар, диссертация басқарудағы трайбализм мен меритократиялық принциптер арасындағы шиеленісті зерттеу үшін мемлекеттік басқару этикасының теорияларына сүйенеді. Теориялар келесі теорияларға негізделген болады.

Көптік қоғам және көп ұлтты қоғам

Этносаралық қатынас

Көпэтносты қоғамдағы мемлекеттік басқару жүйесі

Пребендализм

Консоциацияшылдық

Негізгі қорытындылар

Алдын ала қорытындылар тайпалық қатынастардың Нигерияның мемлекеттік басқаруына кең таралған және негізінен теріс әсер ететінін көрсетеді. Этникалық адалдық көбінесе мемлекеттік қызметшілерді тағайындау және жоғарылату кезіндегі еңбегін елеусіз қалдырады, бұл тиімсіздікке әкеледі және сыбайлас жемқорлықты күшейтеді. Тайпалық бірлестіктердің саясилануы маргиналданған топтар арасында терең наразылық тудырып, аймақтық теңсіздікті тудырды және әлеуметтік бірлікке нұқсан келтірді. Дегенмен, трайбализм жеке тұлғаларға жеке

басын және жиі бөлшектенетін ұлттық мемлекетке қатыстылығын ұсынатын төзімді әлеуметтік құрылым болып қала береді.

Мемлекеттік саясатқа және басқаруға салдары

Диссертация Нигерияның мемлекеттік басқару жүйесіндегі тайпалық режимнің әсерін азайтуға бағытталған реформалардың қажеттілігін көрсетеді. Бұл еңбек сіңірген еңбегіне негізделген жалдау және жоғарылату процестерін ынталандыруды, сондай-ақ Федералдық сипатты қағидат сияқты ұлттық бірлікті нығайтуға бағытталған саясатты орындауды қамтиды. Дегенмен, зерттеу мұндай реформалар Нигерияның этникалық ландшафтының күрделілігіне сезімталдықпен жүзеге асырылуы керек деп ескертеді, өйткені мұқият басқарылмаса, жаппай саясат тайпалар арасындағы шиеленістерді байқаусызда күшейтуі мүмкін.

Трайбализм Нигерияның мемлекеттік басқару жүйесінде бір жағынан екі жүзді қылыш болып қала береді, ол елдің бай мәдени әртүрлілігін көрсетеді; екінші жағынан, меритократиялық және тиімді басқару құрылымын дамытуға кедергі келтіреді. Бұл диссертацияның нәтижелері Нигерияның мемлекеттік секторында тайпалық режимді тудыратын құрылымдық және мәдени факторларды шешудің өзектілігін көрсетеді. Осылайша, ел рулық-тайпалық тиесілігіне қарамастан, барлық азаматтарының қажеттіліктерін қанағаттандыруға қабілетті неғұрлым инклюзивті және тиімді мемлекеттік басқару жүйесіне қарай жылжи алады.

Зерттеудің білім саласына қосқан үлесі

Бұл зерттеу көп ұлтты қоғамдардағы басқару туралы әдебиеттердің көбеюіне ықпал етеді және Нигерияның ұлттық бірлік пен әкімшілік тиімділікке ұмтылуы үшін практикалық саясаттық ұсыныстарды ұсынады. Сайып келгенде, ол Нигерияның мемлекеттік басқаруындағы әділеттілік, меритократия және ұлттық интеграция идеалдарын ілгерілету кезінде мәдени сәйкестіктерді құрметтейтін теңдестірілген көзқарасты талап етеді.

Гипотезаларды зерттеу

Бұл диссертация тайпалық қатынастар Нигериядағы мемлекеттік басқарудың құрылымына, процестеріне және нәтижелеріне айтарлықтай әсер ететінін айтады. Атап айтқанда, ол мынаны болжайды:

H1: Жұмысқа қабылдаудағы әділеттілік мемлекеттік басқаруға сенімге оң әсер етеді.

H2: Тайпалық тиесіліліктің әсері мемлекеттік басқаруға деген сенімге теріс әсер етеді.

H3: Федералдық сипаттағы әсер мемлекеттік басқаруға сенімге оң әсер етеді.

H4: Қызмет көрсету тиімділігі мемлекеттік басқаруға сенімге оң әсер етеді.

Зерттеу осы гипотезаларды сапалық және сандық талдау арқылы тексеруге, трайбализмнің мемлекеттік басқару жүйелерімен өзара әрекеттестігін бағалауға және зерттеудің жалпы күтілетін нәтижесі ретінде реформалардың әлеуетті жолдарын анықтауға бағытталған.

Болжамдар мен нәтижелер мен қорытындылардың қысқаша мазмұны: Нигерияның мемлекеттік басқару жүйесіне қатысты бұл зерттеу келесі негізгі болжамдарға негізделген:

1) Этникалық әртүрлілік және саяси бытыраңқылық: Нигерияның көп этникалық құрамы тарихи тұрғыдан саяси бытыраңқылық пен бәсекелестікке ықпал етті, бұл этникалық шиеленістерді тиімді басқару үшін консоциациялизмді қолдануды қажет етеді [12].

2) Федерализм қақтығыстарды басқару құралы ретінде: Нигерияның федералдық құрылымы, соның ішінде мемлекет құру және Федералдық сипат принципі әртүрлі этникалық топтардың әділ өкілдігін қамтамасыз ету арқылы этникалық келіспеушіліктерді азайту және ұлттық интеграцияға жәрдемдесу үшін ойластырылған механизм болып табылады.

3) Пребендализм және элиталық үстемдік: Саяси жүйеге элитарлық және иерархиялық құрылымды қалыптастыратын пребендализм қатты әсер етеді, мұнда саяси ұстанымдар мемлекеттік қызметтен гөрі жеке және топтық баю мүмкіндігі ретінде қарастырылады (Джозеф, 1987).

4) Қолданбалы теория ретінде консоциациялық: Билікті бөлісу, пропорционалды өкілдік және өзара veto сияқты консоциациялық демократия принциптері Нигерияның біртекті емес мемлекеттік басқаруын қолдау және этникалық топтар арасында билік тепе-теңдігін қамтамасыз ету үшін маңызды болып саналады.

5) Этникалық тепе-теңдік құралы ретінде мемлекет құру: Нигерияда мемлекеттердің үздіксіз құрылуы этникалық үстемдікті жұмсартудың, саяси инклюзияны қамтамасыз етудің және маргиналданған топтардың тарихи шағымдарын шешудің тиімді стратегиясы болып саналады.

6) Федералдық таңбалар комиссиясының рөлі (FCC): FCC мемлекеттік лауазымдардың этникалық монополиялануын болдырмауға және ресурстарды әділ бөлуді қамтамасыз етуге арналған маңызды институционалдық негіз болып табылады.

7) Әлсіз институционалдық құрылымдар және сыбайлас жемқорлық: федерализм және консоциациялизм сияқты формальды құрылымдарға қарамастан, әлсіз институттар мен сыбайлас жемқорлық әділетті басқаруды бұзады және инклюзивті саясаттың тиімді жүзеге асырылуына кедергі келтіреді деп болжанады.

Зерттеу федерализм, мемлекет құру және Федералдық сипат принципі Нигерияның мемлекеттік басқаруына этникалық қосылудың құрылымдық негізін қамтамасыз еткенімен, элиталық үстемдікті, сыбайлас жемқорлықты және этникалық бақталастықты толығымен жойған жоқ деген қорытындыға келеді. Саяси және сайлау реформаларымен қатар осы негіздерді неғұрлым сенімді түрде жүзеге асыру шын мәнінде инклюзивті және еңбекке негізделген үкімет жүйесін дамыту үшін қажет.

Диссертациялық зерттеу нәтижесін апробациялау: Зерттеудің негізгі ережелері барлығы тоғыз мақалада жарияланған, олардың екеуі SCOPUS деректер базасында (екеуі де Q1) сәйкесінше 88 және 91 пайыздық көрсеткішпен индекстелген журналдарда жарияланған. ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігі Сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған журналдардағы мақалалардың төртеуі және басқалары жергілікті және халықаралық конференцияларда баяндама ретінде ұсынылды.

Зерттеу келесі форматта құрылымдалған: Бірінші тарау: Нигерия мемлекеттік басқару жүйесі және тайпалық тарих. Екінші тарау: Нигериялық мемлекеттік басқару жүйесі және жағдайды зерттеу және үшінші тарау: Нигерияның мемлекеттік басқару жүйесіндегі тайпалық қатынастардың рөлі. Соңғы тарауда зерттеудің әдістемесі мен нәтижесін қамтитын зерттеудің негізгі тақырыбы зерттеледі. Соңғы бөлім зерттеудің қысқаша мазмұнынан, ұсыныстардан және сілтемелерден тұрады.